

GEN 503 Genderová struktura společnosti I

Mgr. Lucie Jarkovská

MANUÁL K ČETBĚ – Klíčové pojmy a kontrolní otázky

1. týden

Opakování základních relevantních konceptů

Klíčové pojmy:

- pohlaví a gender
 - sociální konstruktivismus
 - symbolické univerzum
 - instituce, sociální role, ritualismus institucí, sociální kontrola, moc
-

2. týden

Instituce a genderové vztahy

Klíčové pojmy:

- čtyři dimenze genderových vztahů
 - procesualita/proměnlivost genderu
 - gender jako vyvíjející se příběh
-

3. týden

Genderová struktura (nejen české) společnosti

Klíčové pojmy:

- somatizace nadvlády
 - symbolické násilí
 - historický proces dehistorizace
 - demografická struktura české společnosti
 - status, sociální stratifikace, sociální mobilita
-

4. týden

Genderová socializace

- genderová identita
 - psychoanalytické teorie – Freud a Chodorow
 - teorie sociálního učení
 - kognitivně vývojová teorie
 - optická skla kultury S. Bem (androcentrismus, biologický esencialismus, genderová polarizace)
 - genderové stereotypy a hračky a dětská literatura
 - patriarchální dividenda
 - backlash
 - návykovost genderového řádu
-

5. týden

Normativní společenské instituce: rodina

Klíčové pojmy:

- nukleární rodina

- rodina z pohledu strukturního funkcionalismu
 - moc a zájmy v partnerských vztazích
 - domácí práce
 - rodičovství, sociální konstrukce mateřské a otcovské lásky
 - otázka svobody reprodukce (pro choice a pro life), antikoncepce a interrupce
 - dichotomie soukromé a veřejné sféry: chlebovárci a pečovatelky
 - homoparentalita – rodičovství leseb a gayů
 - singles
-

6. týden

Normativní společenské instituce: (hetero)sexualita

Klíčové pojmy:

- normativní heterosexuality
 - prokreace – biologická reprodukce jako ústřední hodnota sexuality?
 - homosexualita jako subverze generového řádu
 - sexualita jako sociální konstrukt
-

7. týden

Normativní společenské instituce: vzdělávací systém

Klíčové pojmy:

- genderové zatížení vzdělávacího procesu – stereotypy v učebnicích, odlišný pedagogický přístup k žákům a žákyním, odlišné hodnocení chlapců a dívek
 - genderové nerovnosti v pedagogickém sboru
 - vzdělanostní a profesní aspirace dívek a chlapců
 - skleněný strop a skleněný výtah
 - korelační hypotéza
 - nastavení vzdělávacího systému
 - gender a vzdělanostní šance
 - vztah vzděl. systému a trhu práce
-

8. týden

Normativní společenské instituce: trh práce

Klíčové pojmy:

- segregace na trhu práce
 - diskriminace (formy)
 - rovné příležitosti
 - sladování práce a rodiny
 - dělba práce, formální organizace, profese
-

9. týden

Genderově podmíněné násilí

Klíčové pojmy:

- domácí násilí a jeho formy
- sexuální obtěžování
- znásilnění z genderového hlediska
- pornografie
- násilí na seniorech
- ženy a muži v armádě

Klíčové pojmy:

10. týden

Veřejné reprezentace genderu – média, jazyk, mýtus krásy

Klíčové pojmy:

- mediální reprezentace genderu: co nám o genderu říkají média?
 - genderové stereotypy v reklamě
 - jazykový sexismus
 - generické maskulinum
 - mýtus krásy
-

11. týden

Sociální konstrukce zdraví a nemoci

- nemocnost a úmrtnost z aspektu gender
 - sexismus ve zdravotní péči
 - genderové nerovnosti v zdravotnických profesích
 - dvojí standard duševního zdraví
 - androcentrismus konstrukce zdraví a nemoci
 - poruchy příjmu potravy
-

12. týden

Ženy v politice

- politické zastoupení žen a mužů v politice
 - bariery pro vstup žen do politiky
 - implementace kvót
 - agenda rovných příležitostí žen a mužů
-

13. týden

Gender a globalizace

- genderové aspekty globalizace
- hegemonní maskulinita v globálním měřítku
- vztahy na úrovni institucí, ekonomik, masové komunikace, státu
- globální ekonomika ženská práce (práce v domácnosti, ženská práce ve formální i neformální ekonomice)
- globalizace z hlediska ženské emancipace – kdo z globalizace těží a kdo v jejím důsledku trpí
- migrace žen z ekonomicky slabších zemí

Příklady otázek ke zkoušce:

- Uveďte, jaké teorie genderové socializace znáte (alespoň tři). Jednu si vyberte vyložte ji.
- Vysvětlete, co to znamená pojem „normativní společenská instituce“. Vyjmenujte některé základní instituce, které působí genderově normativně a popište krátce, jakým způsobem tyto instituce normativně působí.
- Popište genderové aspekty trhu práce. Použijte teoretické koncepty, které s tématem souvisí (skleněný strop, skleněný výtah, gender pay gap...)
- Vysvětlete pojem normativní heterosexuality. Proč je chápán jako ohrožení genderového řádu?

- Pojednejte o genderových aspektech násilí. Jak souvisí násilí a genderová struktura společnosti? Jak souvisí násilí s genderovými rolami?
- Jaké jsou argumenty proti adopci dětí homoparentálními rodinami? Jaké argumenty proti nim staví naopak zastánci a zastánkyně adopcí v těchto rodinách?
- Vysvětlíte, co je označováno jako mýtus krásy. Čím je tento fenomén relevantní pro studium genderové struktury společnosti?
- V jakém smyslu je norma zdravého lidského těla androcentrická? Uveďte příklady androcentrického nahlížení na lidské tělo a na zdraví.